

فصلنامه بین المللی قانون یار

License Number: 78864 Article Cod: 2020S4D14SH16M ISSN-P: 2538-3701

نگرش مقارن به مقررات و مراجع رسیدگی به مناقشات حوزه فوتبال

(تاریخ دریافت ۱۳۹۹/۰۲/۱۵، تاریخ تصویب ۱۳۹۹/۰۵/۱۲)

سید محمد جواد سربها

دانش آموخته حقوق خصوصی در مقطع کارشناسی ارشد

چکیده

اغلب قراردادهای باشگاه‌های فوتبال و بازیکنان به شکل محرمانه و مخفیانه منعقد شده و در فرم‌های از پیش طراحی شده توسط فدراسیون فوتبال، صرفاً به بیان موارد کلی اقدام نموده و از اعلان شرایط و مبالغ حقیقی امتناع می‌نمایند. بر این اساس هدف از این پژوهش بررسی مقررات قراردادهای فوتبال و مراجع رسیدگی به اختلافات و تخلفات ناشی از آن می‌باشد. این پژوهش به روش توصیفی-تحلیلی بوده بر آن است تا با بهره‌جستن از کتب و منابع کتابخانه‌ای با روش فیش برداری منابع مرتبط را به دست آورد. در این پژوهش به بررسی تعارض میان مقررات فیفا و فدراسیون فوتبال ایران، تعارض میان مراجع بین المللی و ملی در حوزه فوتبال، تعارض صلاحیت میان مراجع دادگستری و تخصصی فوتبال و تعارض میان اقدامات انضباطی در فیفا و فدراسیون فوتبال ایران پرداخته شده است. نتایج نشان داد که مرجع تصمیم‌گیری و وضع مقررات در حوزه‌های گوناگون فوتبال بر عهده فدراسیون جهانی فوتبال است و هر یک از اعضا باید مقررات تدوین شده را با همان ترتیبات اتخاذ یافته توسط فیفا در مجموعه مقررات فوتبال خویش منعکس نماید. به تعبیری دیگر، ساز و کار هر عضو فیفا، انعکاس مقررات آن نهاد در آینه تشکیلات فوتبالی خود است. بنابراین با توجه به این امر که مقررات فدراسیون فوتبال برگرفته از مقررات فدراسیون جهانی فوتبال است و هم‌چنین مندرجات اساس‌نامه فیفا در خصوص تبعیت اعضا از مقررات سازمان مزبور، چنان‌چه تعارضی میان مقررات فیفا و فدراسیون فوتبال ایران پیش آید، باید مقررات فیفا را حاکم دانست.

واژگان کلیدی: قراردادهای فوتبال، فدراسیون فوتبال، تخلفات قانونی

مقدمه

در حال حاضر در ایران میان حقوق و ورزش ارتباط شایسته و متناسبی شکل نگرفته و مسائل ورزشی بسیاری مورد کنکاش حقوق دانان قرار نگرفته است. متأسفانه در کشور ایران، با انگیزه فرار از پرداخت مالیات، عدم نظارت دقیق از سوی مراجع ذیصلاح یا به علل دیگر، اغلب قراردادهای باشگاه‌های فوتبال و بازیکنان به شکل محرمانه و مخفیانه منعقد شده و شرایط تعهد شده و مبلغ مورد توافق جهت انتقال را در قراردادی علی‌حده به رشته تحریر در می‌آورند (عباسی، ۱۳۸۹، ۹۴). حقوق ورزشی موضوعات مختلفی را در بر می‌گیرد که یکی از مهم‌ترین مباحث در این حوزه، مقوله قرارداد ورزشی است. زیرا تا قراردادی منعقد نشود، آثار و الزاماتی به وجود نمی‌آید (آقایی نیا، ۱۳۹۳، ۲). تعیین حقوق و تکالیف طرفین قرارداد و هم‌چنین الزامات عقود مورد بحث، سهم به‌سزایی را در بررسی قراردادهای فوتبال برعهده دارد و تنظیم یک قرارداد ورزشی و به ویژه فوتبال، مستلزم رعایت اصول و قواعدی است که در یک قرارداد باید مورد توجه قرار گیرد (شرکاییان، ۱۳۹۴، ۲۳). قراردادهای فوتبال مجموعه کاملی است که مقوله تعهدات، یکی از مقوله‌های مهم آن است. از هنگامی که قرارداد ورزشی تشکیل می‌شود، حقوق و تعهداتی برای طرفین آن قرارداد ایجاد می‌شود که مطابق آن، مکلفند به این حقوق و تعهدات پای‌بند باشند. تعهدات هر یک از طرفین ممکن است دارای شرایطی باشد، یعنی برای این که تعهد به نحو مطلوبی از جانب هریک از طرفین ایفا گردد، باید مقدمات و شرایط تعهد از جانب هریک از طرفین رعایت گردد (نورزاده، ۱۳۹۱، ۱). موضوع مهم دیگر در قلمرو قراردادهای فوتبال، بحث اختلافات ناشی از قرارداد است. حل و فصل اختلافات ورزشی به‌ویژه اختلافات قراردادی میان بازیکنان و باشگاه‌های ورزشی حوزه فوتبال به دلیل قدمت و سابقه تاریخی این رشته ورزشی و نفوذ قابل توجه آن در ابعاد گوناگون روابط انسانی از اهمیتی غیرقابل انکار برخوردار می‌باشد (خلیلی، ۱۳۹۴، ۱). هم‌چنین قراردادهای فوتبال علاوه بر قوانین داخلی از مقررات و الزامات بین‌المللی که توسط فدراسیون بین‌المللی فوتبال تدوین می‌شود، پیروی می‌کند. این دو گروه از مقررات در پاره‌ای موارد با یکدیگر

دارای تعارض هستند و رفع این تعارض و اختلاف میان آنها از مهم‌ترین چالش‌های حقوق ورزشی در ایران است (عباسی، ۱۳۸۹، ۷۴). در تحقیقات به عمل آمده صرفاً به بررسی قراردادهای داخلی و ملی فوتبال پرداخته شده است. این پژوهش بر آن است تا با بررسی دقیق در مبحث الزامات قراردادهای فوتبال در دو جنبه داخلی و بین‌المللی به نتایجی دست پیدا کرد که مفید فایده در حوزه حقوق ورزشی و به خصوص برای بازیگران عرصه فوتبال باشد تا به قراردادهای استاندارد و هم‌سو با قراردادهای بین‌المللی نایل آمد. بر این اساس هدف از این پژوهش بررسی مقررات قراردادهای فوتبال و مراجع رسیدگی به اختلافات و تخلفات ناشی از آن می‌باشد.

بخش اول: تعارض میان مقررات فیفا و فدراسیون فوتبال ایران

در خصوص اختلافات ناشی از قراردادهای فوتبال مراجع رسیدگی کننده ملزم به رعایت مقررات وضع شده در زمینه فوتبال هستند. از سویی، هر یک از کنفدراسیون‌ها و فدراسیون‌های عضو، زیر مجموعه فیفا به شمار می‌آیند و مطابق قاعده در هر سازمان، اعضا باید از مقررات آن تبعیت نمایند. از طرف دیگر، فدراسیون جهانی فوتبال عالی‌ترین مقام فوتبال در دنیا است. فدراسیون جهانی فوتبال از بخش‌ها، کمیته‌ها و ارکان گوناگونی تشکیل شده است. هر یک از این قسمت‌ها دارای مقررات و ضوابط مخصوص به خود است. با این حساب، فیفا مجموعه گسترده‌ای از مقررات و راه‌کارهای قانونی و حقوقی را در اختیار دارد.^۱ فدراسیون فوتبال ایران که عضو فیفا محسوب می‌شود، همان تشکیلات فدراسیون جهانی فوتبال را دارا است و از متون حقوقی مندرج در فیفا استفاده می‌نماید؛ بدین نحو که مقررات، آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و غیره که توسط فیفا گردآوری گشته است را مطابق فرهنگ و زبان خود به رشته تحریر در می‌آورد.^۲ فیفا نسبت به فدراسیون فوتبال ایران، مقام عالی محسوب می‌شود، مبرهن است اصولاً تعارضی میان این دو نهاد حادث نمی‌گردد، لکن چنانچه به هر علتی

^۱ FIFA Statutes Regulation Governing the Application of the Statutes Standing Orders of the Congress June 2019 edition, Article 51 to 55.

^۲ Ibid, Article 13 to 15.

اختلافی رخ دهد، مقررات فیفا فصل الخطاب خواهد بود، چراکه مقررات فدراسیون فوتبال ایران فرع و برگرفته از مقررات فیفا است که اصل به شمار می‌آید.^۱

بخش دوم: تعارض میان مراجع بین‌المللی و ملی در حوزه فوتبال

۱. مراجع بین‌المللی

هیات بین‌المللی فوتبال^۲ به اختصار IFAB تنها نهاد دارای صلاحیت قانون‌گذاری در ورزش فوتبال است. آخرین ویرایش اساس‌نامه فدراسیون جهانی فوتبال (فیفا) در ژانویه سال ۲۰۱۹ صورت پذیرفته است.^۳ تشکیلات قضایی بین‌المللی فوتبال به تفصیل در این اساس‌نامه عنوان شده‌اند. تشکیلات قضایی فیفا در ذیل ماده ۵۲ اساس‌نامه مذکور بیان شده است. ارکان قضایی فدراسیون جهانی فوتبال متشکل از سه کمیته مستقل است: کمیته انضباطی - کمیته اخلاق - کمیته استیناف. در سایر مقررات، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های فدراسیون بین‌المللی فوتبال، چند مرجع قضایی دیگر نیز تبیین شده است که در این بخش به بیان آن‌ها پرداخته می‌شود.

الف - کمیته انضباطی^۴

ماده ۵۳ اساس‌نامه فیفا در مقام بیان کمیته انضباطی است. مطابق بند یک این ماده، وظایف کمیته انضباطی به موجب مقررات انضباطی فیفا مشخص می‌گردد. کمیته در صورتی مجاز به رسیدگی است که حداقل سه عضو آن حاضر باشند. در موارد معین ممکن است رییس کمیته به تنهای جلسه را اداره نماید. کمیته انضباطی فیفا صلاحیت مجازات هرگونه نقض مقررات فیفا را که در زمره صلاحیت ارکان دیگر فیفا نباشد، برعهده دارد.

کمیته انضباطی به طور ویژه مسئولیت دارد برای:

¹ FIFA Statutes Regulation Governing the Application of the Statutes Standing Orders of the Congress June 2019 edition, Article 13 to 15.

² International Football Association Board.

³ FIFA Statutes Regulation Governing the Application of the Statutes Standing Orders of the Congress June 2019 edition.

⁴ Disciplinary Committee.

- ۱- مجازات نمودن نسبت به تخلفات جدید که مراقبت‌های رسمی بازی را زیر پا می‌گذارد؛
- ۲- اصلاح اشتباه آشکار در تصمیمات انضباطی داور بازی؛
- ۳- تمدید مدت محرومیت بازیکن که بخ وسیله اخراج توسط داور رخ داده است؛
- ۴- اعلام نمودن مجازات‌های تکمیلی^۱.

ب- کمیته استیناف^۲

کمیته استیناف در ذیل ماده ۵۵ اساس‌نامه فیفا ذکر شده است. تصمیمات متخذه از سوی این کمیته نهایی و الزام‌آور برای طرفین است. آن‌ها تنها به موجب درخواست تجدیدنظر در دیوان داوری ورزش قابل اعتراض هستند.^۳ کمیته استیناف صلاحیت تجدیدنظر در تصمیمات متخذه کمیته انضباطی فیفا که به موجب مقررات فیفا نهایی اعلام نشده و یا قابل طرح در دیگر مراجع قضایی نباشد و هم چنین آرای کمیته اخلاق که در مقررات اخلاق فیفا در نظر گرفته شده است، می‌باشد.^۴

ج- کمیته اخلاق^۵

این کمیته در ماده ۵۴ اساس‌نامه فیفا مورد بحث واقع شده است. وظایف کمیته اخلاق به موجب مقررات اخلاق فیفا^۶ معین می‌گردد. این کمیته از دو اتاق تحقیقاتی و قضاوت تشکیل شده است. اتاق قضاوت در صورتی صلاحیت رسیدگی به پرونده را دارد که حداقل سه عضو در جلسه حضور داشته باشند. البته در موارد مشخص رییس به تنهایی اجازه رسیدگی به موضوع را پیدا می‌کند. کمیته اخلاق مجازات‌های توصیف‌شده در مقررات خویش را همانند کمیته انضباطی به سازمان‌ها، اعضا، باشگاه‌ها، بازیکنان و غیره اعلان می‌دارد.

¹ FIFA Disciplinary Code, Article 53.

² Appeal Committee.

³ FIFA Statutes, Article 55.

⁴ FIFA Disciplinary Code, Article 56.

⁵ Ethics Committee.

⁶ FIFA Code of Ethics.

د- دیوان داوری ورزش^۱ (CAS)

دیوان داوری ورزش مختص فوتبال نبوده و در حوزه سایر رشته های ورزشی نیز صلاحیت دارد. اساس نامه فیفا در ماده ۵۷ خود در ذیل مبحث داوری به بیان دیوان داوری ورزش پرداخته است. مطابق این ماده فیفا، دیوان مستقل داوری ورزش که مقر اصلی آن در لوزان سوییس می باشد را به منظور حل اختلافات به وجود آمده میان فیفا، اعضای آن، کنفدراسیون ها، لیگ ها، باشگاه ها، بازیکنان و غیره به رسمیت می شناسد. اساس نامه فیفا مواردی که دیوان داوری ورزش صلاحیت رسیدگی نسبت به آن ها ندارد نیز قید کرده است که در ادامه عنوان می شود:

۱- نقض قوانین؛

۲- تعلیق بیش از چهار مسابقه یا بیش از سه ماه (به استثنای تصمیمات در مورد دوپینگ)؛

۳- تصمیماتی که بعد از تجدیدنظرخواهی در دیوان داوری به رسمیت شناخته شده مطابق مقررات در فدراسیون و یا کنفدراسیون مربوطه اتخاذ شده است؛

نکته دیگر در قلمرو دیوان داوری ورزش آن که تجدیدنظرخواهی در دیوان اثر تعلیقی ندارد؛ مگر در موارد خاص قانونی که این امکان داده شده است. اتاق حل اختلاف فیفا ساختار اتخاذ تصمیمی است که داوری و حل اختلاف بر مبنای نمایندگی برابر بازیکنان و باشگاه ها را فراهم می کند و دارای رییس مستقل است. اتاق حل اختلاف فیفا بر مبنای مقررات در حضور اعضای مختلف به داوری می پردازد. اعضای اتاق حل اختلاف باید، یک قاضی برای باشگاه ها از بین اعضای خود برگزینند.

قاضی اتاق حل اختلاف، می تواند در موارد زیر نسبت به رسیدگی اقدام نماید:

۱. هر اختلافی که ارزش آن بیش از صد هزار فرانک باشد؛

¹ Court of Arbitration for Sport.

۲. اختلافاتی که مرتبط با محاسبه حق آموزش است؛

۳. اختلافاتی که مرتبط به محاسبه سهم مشارکت است؛

شایان ذکر است آرای اتخاذ یافته از سوی اتاق حل اختلاف و یا قاضی اتاق مزبور قابل تجدیدنظرخواهی در دیوان داوری ورزش است.^۱

و- کمیته وضعیت بازیکنان (PSC)^۲

کمیته وضعیت بازیکنان باید مطابق مقررات به وضعیت و انتقال بازیکنان نظارت نماید و وضعیت بازیکنان برای مسابقات مختلف فدراسیون جهانی فوتبال را تعیین کند. تصمیمات متخذه مربوطه توسط این کمیته در پایگاه اطلاع رسانی جهانی فوتبال منتشر می گردد. کمیته وضعیت بازیکنان باید در حضور حداقل سه عضو شامل رییس، به پرونده مطروحه رسیدگی کند؛ مگر در موردی که طبیعتاً ممکن است با قضاوت یک عضو فیصله داده شود. تصمیمات متخذه به وسیله یک قاضی یا کمیته وضعیت بازیکنان (چند عضو) ممکن است در دیوان داوری ورزش مورد اعتراض قرار گیرد.^۳

بخش سوم: مراجع ملی

در تعارض بین مراجع تخصصی قضایی ملی فوتبال، با توجه به مقررات انضباطی و اساس نامه هیات های فوتبال استان، مساله پی گیری می شود. اگر تعارض بین دو کمیته انضباطی شهرستان مختلف در یک استان پیش آید، به این نحو که کمیته انضباطی شهرستان با صدور قرار عدم صلاحیت، پرونده را به کمیته صلاحیت دار ارسال نماید، کمیته مرجوع الیه مکلف است نسبت به آن اظهار نظر نماید و چنانچه ادعای عدم صلاحیت را نپذیرد، کمیته انضباطی استان در تشخیص صلاحیت، نظر خود را اعلام می دارد که برای طرفین الزام آور است.^۴ اگر اختلاف

¹ Regulations on the Status and Transfer of Players, Article 24.

² Players' Status Committee.

³ Regulations on the Status and Transfer of Players, Article 23.

^۴ ملاک بند ۲ ماده ۲۳ اساس نامه هیات فوتبال استانها مصوب ۱۳۸۹.

صلاحیت بین کمیته انضباطی از دو استان باشد، مرجع حل اختلاف در این خصوص، کمیته انضباطی فدراسیون فوتبال خواهد بود.^۱ تبصره ماده ۶ مقررات انضباطی ایران صلاحیت محلی سه گانه کمیته‌های انضباطی را مشخص نموده است، در واقع صلاحیت محلی این کمیته‌ها، محدوده فوتبالی هر مجموعه است. بسیاری از اختلافات داوری پیش آمده در فوتبال ایران بر سر اشتباهات کوچک اما تاثیرگذار برای تیم‌های خاص بوده است. این مورد برای یک تیم یا یک بازیکن خاص در طول یک فصل با توجه به تنوع احتمالی داوران دور از ذهن به نظر می‌رسد؛ اما بسیار پیش آمده که یک داور در چنین بازی اشتباهات تاثیرگذاری به ضرر یک تیم انجام داده است؛ مثلاً با نگرفتن ضربه پنالتی، منجر به سقوط یک تیم به دسته پایین‌تر شده است. در این گونه موارد کارشناس رسمی امور ورزشی با استدلال حقوقی و بنا به مقررات مربوطه، می‌تواند نسبت به احقاق حق تیم مورد نظر اقدام کند. ماده ۲۰ اساس‌نامه فدراسیون فوتبال ایران در ذیل فصل چهارم با عنوان تشکیلات، اقدام به احصای ارکان فدراسیون نموده است. رکن قضایی فدراسیون فوتبال را بند پنجم ماده فوق تبیین کرده است. به موجب این بند رکن قضایی شامل کمیته انضباطی، کمیته استیناف و کمیته اخلاقی است. سپس این رکن در ادامه مباحث اساس‌نامه مورد ذکر قرار گرفته است. ماده ۶۱ اساس‌نامه اعلامی دارد: "۱- رکن قضایی فدراسیون به شرح زیر است:

۱. کمیته انضباطی: ماده ۶۲ اساس‌نامه در خصوص کمیته انضباطی نگارش شده است. این کمیته از رییس، معاون و حداکثر پنج عضو تشکیل می‌شود که رییس و معاون باید دارای تحصیلات حقوقی باشند. فدراسیون فوتبال ایران دارای یک مجموعه مقررات انضباطی است. ماده ۱۲ این مقررات به صلاحیت عام کمیته انضباطی اشاره کرده است. صلاحیت این کمیته نسبت به رسیدگی در خصوص تخلفاتی است که سبب نقض اساس‌نامه و دیگر مقررات، آیین‌نامه‌ها، بخش‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها یا تصمیمات فدراسیون فوتبال، فیفا، کنفدراسیون

^۱همان و ماده ۶ مقررات انضباطی فدراسیون فوتبال مصوب ۱۳۹۶.

فوتبال آسیا و هم‌چنین مقررات بازی فوتبال شده و در صلاحیت خاص سایر مراجع فوتبالی نباشد.^۱

ماده ۱۳ مقررات فوق نیز صلاحیت‌های خاص کمیته انضباطی را مطرح کرده است که به شرح زیر است:

۱- مجازات تخلفات جدی که از دید مقامات رسمی پنهان مانده‌اند؛

۲- اصلاح اشتباهات آشکار داور در تصمیمات انضباطی؛

۳- تمدید دوران محرومیت ناشی از اخراج توسط داور؛

۴- تعیین مجازات‌های تکمیلی مانند جریمه نقدی و غیره.^۲

۲. کمیته استیناف: ماده ۶۳ اساس‌نامه به تشریح کمیته استیناف پرداخته‌است. این کمیته متشکل است از رییس، معاون و حداکثر پنج عضو که رییس و معاون باید مدرک تحصیلی حقوقی داشته باشند. به موجب ماده ۱۰ مقررات انضباطی فدراسیون فوتبال ایران، کمیته استیناف مسئول رسیدگی به تجدیدنظرخواهی اشخاص از آرای غیر قطعی کمیته انضباطی، کمیته اخلاق، کمیته وضعیت بازیکنان و هم‌چنین مرجع حل اختلاف در تشخیص صلاحیت می‌باشد.

۳. کمیته اخلاقی: کمیته اخلاقی فدراسیون را ماده ۶۴ اساس‌نامه تبیین نموده‌است. کمیته مزبور از ارکان قضایی فدراسیون است. مسئولیت این کمیته تهیه آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط به رعایت مسائل اخلاقی و شعائر فرهنگی و بازی جوانمردانه و پیشنهاد آن به هیات ریسه به همراه نظارت بر نحوه اجرای این آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مصوب از یک سو و تصمیم‌گیری در مورد موارد عدم رعایت اصول اخلاقی و بازی جوانمردانه از سوی دیگر

^۱ مقررات انضباطی فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۷، ماده ۱۲، صلاحیت عام کمیته انضباطی.

^۲ همان، ماده ۱۳، صلاحیت‌های خاص کمیته انضباطی.

است. اعضای کمیته اخلاقی نیز به مانند دو کمیته انضباطی و استیناف می‌باشد که از یک رییس، یک معاون و حداکثر پنج عضو تشکیل می‌شود.^۱

۴. کمیته وضعیت بازیکنان: مقررات نقل و انتقالات و تعیین وضعیت بازیکنان با رعایت الزامات مقرر در مقررات نقل و انتقالات و تعیین وضعیت بازیکنان فیفا با هدف تعیین وضعیت، چگونگی نقل و انتقال بازیکنان در رده‌های سنی متفاوت و همین‌طور طرق مختلف خاتمه قرارداد و همچنین حل اختلاف و چگونگی تنبیه آنان در صورت عدم احترام به مقررات و عدم رعایت اصول حاکم بر روابط بین آنها و نیز با هدف یکسان‌سازی مقررات نقل و انتقال بازیکنان در فوتبال کشور تدوین گردیده است.^۲

۵. شورای عالی حل اختلاف: آیین‌نامه چگونگی تشکیل و اداره این شورا به وسیله هیات ریسه و بر اساس دستورالعمل‌های فیفا تصویب می‌شود. هم‌چنین اعضای این شورا بر اساس آیین‌نامه ابلاغی فیفا تعیین می‌شوند. در این زمینه باید اضافه نمود در صورتی که این شورا و کمیته وضعیت بازیکنان تشکیل نشده باشد، کمیته‌های انضباطی و استیناف در سطح استان‌ها و فدراسیون، مجاز به رسیدگی در امور حقوقی و کیفری خواهند بود.^۳

بخش چهارم: تعارض صلاحیت میان مراجع دادگستری و تخصصی فوتبال

۱. برتری مراجع دادگستری

اگر تعارض بین مراجع تخصصی حقوقی فوتبال ملی با دادگاه عمومی باشد، به عبارت دیگر تعارض بین مراجع قضایی و غیرقضایی، محقق شود در این‌جا ممکن است، تعارض مثبت به وجود آید. یعنی هر کدام خود را صالح به رسیدگی بدانند. مثلاً مرجع قضایی ملی با توجه به اصل ۱۵۹ قانون اساسی که مقرر می‌دارد دادگستری مرجع رسیدگی به همه تظلمات و شکایات است، در نتیجه خود را صالح به رسیدگی بدانند. مراجع تخصصی فوتبال نیز با توجه به

^۱ اساس‌نامه فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران، ماده ۶۴.

^۲ مقررات نقل و انتقالات و تعیین وضعیت بازیکنان فدراسیون فوتبال مصوب ۱۳۹۶، ماده ۱.

^۳ اساس‌نامه فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۰، ماده ۶۸.

اساس نامه داخلی فوتبال که از اساس نامه فیفا اقتباس شده است، مقرر می‌دارد که اهالی فوتبال ملزم هستند دعاوی خود را در ارتباط با فوتبال در این مراجع طرح کنند.

۲. برتری مراجع تخصصی فوتبال

درست است که دستگاه قضا از نظر قانونی به فوتبال برتری دارد، اما فوتبال از نظر اقتصادی و اجتماعی نسبت به دستگاه قضا رجحان دارد (اسدی دستجردی و همکاران، ۱۳۸۸، ۶۴). در راستای برتری مراجع تخصصی فوتبال به ذکر یک رای از دیوان عالی کشور پرداخته می‌شود. شعبه ۲۵ دیوان عالی کشور در رای نهایی به شماره ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۸۵۰۰۰۲۶ مورخ ۱۳۹۲/۰۱/۱۸ در این خصوص اعلام داشت: «رسیدگی به اختلافات و دعاوی مالی مربوط به ورزش فوتبال میان فدراسیون، اعضای حقوقی آن، بازیکنان، مربیان و آژانس‌ها در صلاحیت رکن قضایی فدراسیون فوتبال قرار دارد و محاکم دادگستری صالح به رسیدگی به این دعاوی نیستند»^۱.

بخش پنجم: تعارض میان اقدامات انضباطی در فیفا و فدراسیون فوتبال ایران

۱. اقدامات انضباطی در فیفا

مقررات انضباطی فیفا در ذیل ماده ۶ خود به تشریح اقدامات انضباطی مبادرت نموده است. این ماده از ۶ بند تشکیل شده است که به تفصیل ذکر خواهد شد. بند نخست ماده ۶ در خصوص اقدامات انضباطی است که می‌تواند بر اشخاص حقیقی و حقوقی اعمال شود. این موارد از این قرار هستند:

الف- اخطار؛

ب- توبیخ؛

ج- جریمه نقدی؛

د- استرداد جوایز؛

^۱ بانک داده آراء، پژوهشگاه قوه قضاییه.

ه- استرداد عنوان.

بند دوم ماده ۶ مقررات انضباطی فیفا در مقام ذکر اقدامات انضباطی است که تنها مختص اشخاص حقیقی است که عبارتند از:

الف- محرومیت برای تعداد مشخصی بازی و یا برای یک دوره معین؛

ب- محرومیت از حضور در رختکن و یا حضور در روی نیمکت ذخیره‌ها؛

ج- محرومیت از شرکت در هر گونه فعالیت مرتبط با فوتبال؛

د- و تمام خدمات مربوط به فوتبال.

بند سوم ماده ۶ به احصای اقداماتی که صرفاً مختص اشخاص حقوقی است، پرداخته‌است که به شرح زیر می‌باشد:

الف- محرومیت از نقل و انتقالات؛

ب- انجام یک دیدار بدون حضور تماشاگران؛

ج- برگزاری یک دیدار در حضور تعداد محدودی تماشاگر؛

د- انجام یک دیدار در زمین بی طرف؛

ه- محرومیت از بازی در ورزشگاهی خاص؛

و- ابطال نتیجه یک دیدار؛

ز- کسر امتیازات؛

ح- سقوط به دسته پایین تر؛

ط- حذف از مسابقات در حال برگزاری یا رقابت‌های آینده؛

ی- جریمه؛

ک- تکرار مسابقه؛

ل- اعمال طرح پیشگیری.

همچنین در بند چارم ماده ۶ عنوان شده است که جرایم نقدی نباید کمتر از ۱۰۰ و بیشتر از ۱.۰۰۰.۰۰۰ فرانک سوییس باشد.^۱

۲. اقدامات انضباطی در فدراسیون فوتبال ایران

مقررات انضباطی فدراسیون فوتبال ایران در ماده ۲۸ خویش به تبیین اقدامات انضباطی مبادرت نموده است. بند نخست ماده مزبور به بیان اقدامات انضباطی که می توان برای اشخاص حقوقی در نظر گرفت پرداخته است که عبارتند از:

الف- اخطار؛

ب- توبیخ؛

ج- جریمه نقدی؛

د- ابطال نتیجه مسابقه؛

ه- کسر امتیاز؛

و- بازنده کردن تیم متخلف؛

ز- محرومیت از برگزاری مسابقه در ورزشگاه خاص؛

ح- برگزاری مسابقه بدون حضور تماشاگران؛

ط- برگزاری مسابقه در زمین بی طرف؛

ی- محرومیت از نقل و انتقالات؛

¹ FIFA Disciplinary Code 2019 edition, Article 6.

ک- اخراج از مسابقات؛

ل- سقوط به دسته پایین تر؛

م- استرداد عنوان و یا جایزه؛

ن- محرومیت از هرگونه فعالیت مرتبط با فوتبال، فوتسال و فوتبال ساحلی.

بند دوم ماده ۲۸ مقررات انضباطی فدراسیون، اقدامات انضباطی را ذکر نموده است که می-
توان برای اشخاص حقیقی در نظر گرفت که به شرح زیر هستند:

الف- اخطار،

ب- اخراج؛

ج- توبیخ؛

د- جریمه نقدی؛

ه- محرومیت از تعداد مشخصی مسابقه یا برای یک دوره زمانی معین؛

و- محرومیت از ورود به ورزشگاه؛

ز- محرومیت از نشستن روی نیمکت؛

ح- محرومیت از ورود به رختکن؛

ط- محرومیت از کلیه فعالیت های مرتبط با فوتبال؛

ی- استرداد عنوان و یا جایزه^۱؛

^۱مقررات انضباطی فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۷، ماده ۲۸.

مقررات انضباطی فدراسیون فوتبال ایران در ادامه به تشریح هر یک از اقدامات انضباطی پرداخته و در ذیل مواد مختلفی، به تفصیل آن‌ها را بررسی کرده‌است و آثار مترتب بر آن را نیز بیان نموده است.

بخش ششم: روش شناسی تحقیق

این پژوهش به روش توصیفی- تحلیلی بوده که نگارنده بر آن است تا با بهره‌جستن از کتب و منابع کتابخانه‌های معتبر با روش فیش برداری از این منابع و هم‌چنین استفاده از مقالات، پایان‌نامه‌ها، پژوهش‌ها و طرح‌های انجام شده مرتبط با موضوع پژوهش حاضر به هدف و نتایج مطلوب دست یابد.

نتیجه گیری

در حوزه حقوق ورزشی و به ویژه فوتبال، موضوع حائز اهمیت توجه به قراردادهای ورزشی است. قراردادهای حرفه‌ای در ورزش، به ویژه فوتبال که گردش مالی آن بسیار سنگین است، از مهم‌ترین مسائل حقوقی مترتب بر ورزش مدرن است. در کشور ایران نیز ابهامات و حتی تناقض‌های موجود در رویه‌های قانونی و حقوقی حاکم بر قراردادهای فوتبال، آن‌ها را به موضوعات بحث برانگیزی تبدیل کرده‌است. یکی از موارد برجسته قراردادهای دنیای فوتبال، الزامات آن است و از آنجایی که یک قرارداد فوتبال می‌تواند بخش‌های گوناگونی از یک جامعه نظیر میلیون‌ها هوادار، رسانه‌ها، فعالان عرصه تجارت در زمینه تبلیغات، مسئولین ورزشی و سایرین را تحت تاثیر قرار دهد، لذا مبحث الزامات قراردادهای بین باشگاه‌های فوتبال و بازیکنان اهمیت به‌سزایی پیدا می‌کند. از یک‌سو فوتبال حرفه‌ای به تبلیغات، بازارهای بورس، سرمایه‌گذاری‌های کلان و پخش مستقیم تلویزیونی وابسته است و از دیگر سو، سرمایه‌گذاری در فوتبال به سودآوری اقتصادی، اشتغال بیشتر و گاه حتی رشد اقتصادی کمک می‌کند. در همین چارچوب پدیده‌ای هم‌چون اقتصاد فوتبال اهمیت پیدا کرده‌است.

نتایج این مقاله علمی نشان داد که مرجع تصمیم‌گیری و وضع مقررات در حوزه‌های گوناگون فوتبال بر عهده فدراسیون جهانی فوتبال است و هر یک از اعضا باید مقررات تدوین شده را با همان ترتیبات اتخاذ یافته توسط فیفا در مجموعه مقررات فوتبال خویش منعکس نماید. به تعبیری دیگر، ساز و کار هر عضو فیفا، انعکاس مقررات آن نهاد در آینه تشکیلات فوتبالی خود است. بنابراین با توجه به این امر که مقررات فدراسیون فوتبال برگرفته از مقررات فدراسیون جهانی فوتبال است و هم‌چنین مندرجات اساس‌نامه فیفا در خصوص تبعیت اعضا از مقررات سازمان مزبور، چنان‌چه تعارضی میان مقررات فیفا و فدراسیون فوتبال ایران پیش آید، باید مقررات فیفا را حاکم دانست و از آن تبعیت نمود.

منابع و مآخذ

۱. اساس نامه فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۰، ماده ۶۸.
۲. اسدی دستجردی حسن، خیبری محمد، فالچی احمد. شناسایی عوامل مؤثر بر حضور تماشاچیان لیگ برتر فوتبال، با توجه به بومی بودن) تهران و اصفهان (و بومی نبودن) همدان و قزوین باشگاه‌ها. همایش بین‌المللی علم فوتبال، ۱۳۸۸، تهران، ص ۶۴.
۳. آقای نیما، حسین، حقوق ورزشی، انتشارات میزان، ۱۳۹۳.
۴. خلیلی، حلیمه، چگونگی حل اختلافات قراردادی میان بازیکنان و باشگاه‌های ورزشی عرصه فوتبال، دومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در مدیریت، اقتصاد و علوم انسانی، دبی، موسسه سرآمده‌های کارین، ۱۳۹۴.
۵. شرکاییان، کاظم، تحلیل اصول حاکم بر قراردادهای بین باشگاه‌ها و ورزشکاران در حقوق ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق خصوصی دانشگاه شاهد، ۱۳۹۴.
۶. عباسی، رضا، بررسی قراردادهای نقل و انتقال بازیکنان حرفه‌ای فوتبال در ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق خصوصی دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۸۹.
۷. عباسی، رضا، بررسی قراردادهای نقل و انتقال بازیکنان حرفه‌ای فوتبال در ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق خصوصی دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۸۹، ص ۷۴.
۸. مقررات انضباطی فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۷، ماده ۱۲، صلاحیت عام کمیته انضباطی.
۹. مقررات انضباطی فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۷، ماده ۲۸.

